

Korte mededelingen

De witbandspringspin *Plexippus paykulli* naar Nederland versleept (Araneae: Salticidae)

Sinds een tijdje genereer ik wat aandacht rondom spinnen die met fruit uit warme landen geïmporteerd worden (o.a. Noordijk 2019, Noordijk et al. 2023). Vanzelfsprekend houd ik ook mijn eigen boodschappen in de gaten en vind zo soms wat restanten van spinnenwebjes, waar verder niet zo veel aan te zien valt. Op 6 augustus 2024 had ik meer geluk toen ik rode pitloze ralli-druiven wilde wassen. Tussen de druiven bevond zich een vrij grote (1 cm) retraite met daarop een vervellingshuidje. Het vervellingshuidje is bestudeerd en het stevige kopborststuk-deel liet een duidelijke en kenmerkende tekening zien en zo kon gemakkelijk tot de determinatie van een vrouwtje van *Plexippus paykulli* (Audouin, 1826) worden gekomen (figuur 1). Deze soort had in België al de naam ‘witbandspringspin’ gekregen (Bosmans & Van Keer 2017). De tros kwam uit de gemeente Totana in de Spaanse provincie Murcia. Ik had deze vier dagen eerder gekocht in de Lidl in Wageningen. Het bakje was al een tijdje open en de helft van de druiven was al opgegeten. Het is niet te achterhalen of de spin in Spanje, de supermarkt of het huis in Wageningen waar de druiven zijn opgegeten is verveld. Het geheel was echter nogal broos, dus ik denk niet dat de vervelling in Spanje had plaatsgevonden en het geheel intact is gebleven tijdens

transport naar ons land. Het is dus zeker mogelijk dat de spin een tijdje in Nederland heeft rondgesprongen.

Op de website Waarneming.nl stond al een melding van deze soort van enkele jaren terug: Marianne Wustenhoff plaatste daar een foto van haar schoonzoon Jeroen Slor van een mannetje dat op 7 januari 2020 was gezien in een industriegebied in Veendam (GR) (figuur 2). De spin was gevonden in een container die uit Israël was aangekomen.

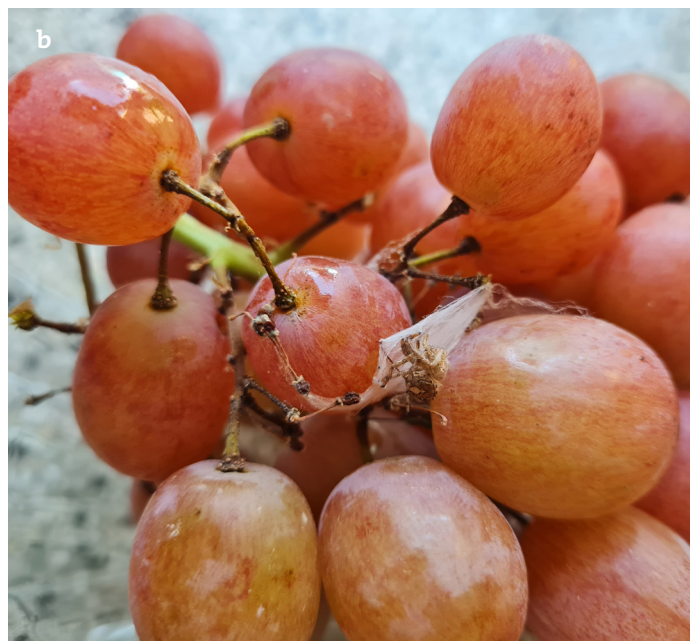
Plexippus paykulli is een grote springspin, met adulten van 7 tot 12 mm. De mannetjes zijn spectaculair getekend (figuur 2), waarbij vooral de voorkant van de (verhoogde) kop indrukwekkend is door witte verticale strepen. Ook de vrouwtjes zijn fraai, met allerlei tinten bruin en een kenmerkende witte vlek eindigend in een pijlpunt op het kopborststuk (figuur 1). Nentwig et al. (2024) geven afbeeldingen van de genitaliën uit allerlei publicaties en op de website <https://arachno.piwigo.com> staan foto's van Pierre Oger. Zoals bij veel springspinnen, die alle nogal visueel zijn ingesteld, is er bijzonder gedrag bij interacties tussen soortgenoten; Jackson & Macnab (1989) schreven daar een artikel over.

Plexippus paykulli komt oorspronkelijk uit Afrika, maar laat zich gemakkelijk over de wereld verslepen en de inmid-

2. Mannetje *Plexippus paykulli*, Veendam (Groningen), 7.i.2020. Foto: Jeroen Slor
2. Male *Plexippus paykulli*, Veendam (province of Groningen), 7.i.2020.

dels wijde verspreiding komt terug in de naam waaronder ze internationaal bekend staat: ‘pantropical jumping spider’. De springspin wordt veel gevonden rondom bebouwing, en Muma (1975) beschreef ook al het voorkomen in een fruitgaard, in zijn geval van citrus. De soort is geïntroduceerd en aangeslagen in Noord- en Zuid-Amerika, het Midden-Oosten, Pakistan, India, Nepal, Zuid-Azië, Australië en verschillende eilanden in de Grote Oceaan (World Spider Catalogue 2024); en in Europa is ze gevestigd in Portugal, Spanje, Frankrijk, Italië en Griekenland, met introducties zonder vestiging in België en Engeland (Bee et al. 2020, Bosmans & Van Keer 2017, Nentwig et al. 2024, Wilson 2012) en nu dus ook

1. Vrouwtje *Plexippus paykulli*, Wageningen (Gelderland), 6.viii.2024: (a) het vervellingshuidje en (b) de retraite tussen druiven uit Spanje. Foto's: Rick Buesink (a) en Jinze Noordijk (b)

1. Female *Plexippus paykulli*, Wageningen (province of Gelderland), 6.viii.2024: (a) the molted skin and (b) the retreat web between grapes from Spain.

Nederland. Het lijkt er thans niet op dat *P. paykulli* zich in Noordwest-Europa kan vestigen, dus zal de soort 'incidenteel geïmporteerd' worden genoteerd in onze fauna-overzichten.

Tot slot

Dit artikel is opgedragen aan Simon Antoine Piriou, een jonge enthousiaste kleinediertjesliefhebber in wiens keuken ik de druiven waste en de hier beschreven vondst deed. Veel dank aan Rick Bue-sink (EIS Kenniscentrum Insecten) die gelijk een foto kwam maken en Marianne Wustenhoff en Jeroen Slor die de vondst in Groningen vastlegden.

Literatuur

- Bee L, Oxford G & Smith H 2020. Britain's spiders, a field guide. Second edition. Princeton University Press.
- Bosmans R & Van Keer K 2017. Een herziene soortenlijst van de Belgische spinnen (Araneae). Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging 32: 39-69.

- Jackson RR & Macnab A 1989. Display, mating, and predatory behaviour the jumping spider *Plexippus paykulli* (Araneae: Salticidae). New Zealand Journal of Zoology 16: 151-168.
- Muma MH 1975. Spiders in Florida citrus groves. Florida Entomologist 58: 83-90.
- Nentwig W, Blick T, Bosmans R, Gloor D, Hänggi A & Kropf C 2024. Spiders of Europe. Version 08..2024. Beschikbaar op: www.araneae.nmbe.ch [geraadpleegd 7 augustus 2024].
- Noordijk J 2019. In Nederland geïmporteerde 'Braziliaanse zwerfspinnen' (Araneae: Ctenidae: *Phoneutria*). Entomologische Berichten 79: 202-207.
- Noordijk J, Vierbergen G & Bink J 2023. Eerste vondsten van de kogelspin *Steatoda paykulliana* in Nederland (Araneae: Theridiidae). Entomologische Berichten 83: 26-28.
- Wilson R 2012. An American jumper in Leeds, west Yorkshire and an update on non-native taxa recorded in the UK. Newsletter of the British Arachnological Society 123: 10-15.
- World Spider Catalog 2024. World Spider Catalog. Version 25.5. Natural History Museum Bern. Beschikbaar op: <http://wsc.nmbe.ch> [geraadpleegd 7 augustus 2024].

Summary

The jumping spider *Plexippus paykulli* transported to the Netherlands (Araneae: Salticidae)

The jumping spider *Plexippus paykulli* is of African origin and is an established exotic species in other countries. In this article, imported individuals are reported for the Netherlands. In 2020, a male was found in a container from Israel. In 2024, a female exoskeleton that was left after moulting was found amidst grapes from Spain. For now, it seems unlikely that this warmth loving spider can become established in northwestern Europe.

Jinze Noordijk

EIS Kenniscentrum Insecten en overige insecten, Leiden
jinze.noordijk@naturalis.nl

Lasiosomus enervis sinds 1956 weer in Nederland waargenomen (Heteroptera: Rhyparochromidae)

Op 8 juli 2024 sleepte de tweede auteur langs een bospaadje een exemplaar van *Lasiosomus enervis* (Herrich-Schaeffer, 1835) (figuur 1) uit een vegetatie met onder andere groot heksenkruid *Circea lutetiana* op de Vaalserberg (LB, AC 199-307).

Van *L. enervis* waren tot op dat moment vier exemplaren uit Nederland bekend. A. Reclaire verzamelde een mannetje op 13 september 1936 in Eys, Limburg (LB), dat hij vermoedelijk van adelaarsvaren *Pteridium aquilinum* had geklopt (Reclaire 1940). P. J. Brakman klopte op 27 juni 1949 een vrouwtje van wijfjesvaren *Athyrium filix-femina* in Oostkapelle, Zeeland (ZL) (Brakman 1952). De derde en tot op heden laatste vondst werd gedaan door W. H. Gravestein, die op 13 juni 1956 een paartje vond op munt *Mentha* in Vaals, Limburg (LB) (Aukema 1989). Al deze exemplaren bevinden zich in de collectie van Naturalis in Leiden.

Lasiosomus enervis is een Palaearctische soort, waarvan de verspreiding beperkt is tot Europa (figuur 2), de Azoren en Georgië (Aukema 2018). In het aan Nederland grenzende gebied wordt ze met enige regelmaat waargenomen in België (figuur 3) (Bagnée 2005, Bosmans 1978 en gevalideerde waarnemingen op de sites van GBIF, iNaturalist en Waarnemin-

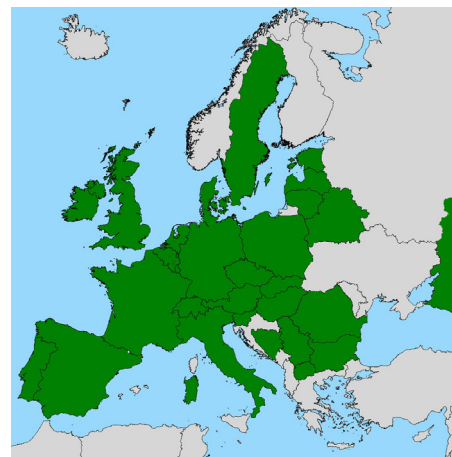

1. *Lasiosomus enervis*, Vaalserberg (Limburg, Nederland), 8.vii.2024. Foto: Mario Renden
1. *Lasiosomus enervis*, Vaalserberg (province of Limburg, the Netherlands), 8.vii.2024.

gen.be), maar wel hoofdzakelijk in Wal-lonië. In Noord-Duitsland is ze zeldzaam en komt ze in het aangrenzend gebied voor in Nedersaksen en Noordrijn-West-falen (Simon et al. 2020, Wachmann et al. 2007).

Lasiosomus enervis leeft fytofaag van zaden van allerlei planten op de bodem tussen strooisel en mos, in min of meer vochtige graslanden, op kaalslagen en langs bospaden, zowel op zand- als kalk-bodem. In de literatuur wordt ze ook uit takkenbossen vermeld. Ze heeft één generatie per jaar en de adulten overwin-teren. Volwassen dieren zijn het hele jaar door waargenomen en paringen van eind mei tot halverwege juni. De nieuwe gene-ratie is vanaf juli volwassen (Aukema & Hermes 2016, Wachmann et al. 2007).

De volwassen dieren zijn altijd macropteer, 3,6-4,2 mm lang en nagenoeg onmiskenbaar door het formaat, de

2. Europese verspreiding van *Lasiosomus enervis*.
2. Distribution of *Lasiosomus enervis* in Europe.